

נצח ישראל- פרק מ' / מקורות נוספים

1. עין אי"ה (ברכות א', עמ' 17)

תניא רשב"י אומר: ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולם לא נתנם כי אם ע"י יסורין, ואלו הן: תורה וארץ ישראל ועולם הבא. יש מעלות שהן בטבע האדם, לפי שורש יצירתו באשר הוא אדם, להשיגן. וכיון שהן שוות לטבע- אין צריך יסורין כדי לזכות אליהן. אמנם לזכות למעלה שהיא חוץ לטבע, ולמעלה מן הטבע, אין כוחות הגוף שהם טבעיים מוכנים לזה, כי אם ע"י יסורין, כעניין הנבואה- שכשהיתה חלה, היו אבריהם מתפרקים, כמו שביאר הרמב"ם ביסודי התורה, וכמו שהפסוקים מורים בדניאל ועוד במקומות רבים, והכל מפני שהנבואה היא מעלה עליונה חוץ לטבע, אין הגוף הטבעי מקבלה כי אם ע"י יסורים, שיותר חילו וישבר. על כן, אלו הג' מעלות- הם כולם למעלה מן הטבע. והנה, האדם מורכב משכל, גוף ונפש. ומצד שלושתם יוכל להיות לו מעלות שוות אל הטבע, וגם יוכל להתרומם מעל חוקי הטבע בשלושתם. וישראל, הכינים הקב"ה שבג' אלה יתעלו מעל ענייני הטבע. מצד השכל- נתן להם התורה, לרומם השלמת שכלם למעלה מכח הטבע. ומצד הגוף- ארץ ישראל שהיא ארץ גופנית, ומ"מ יש בה כח קדושה סגולי למעלה מעניין הטבע. ועולם הבא- מצד הנפש, לזכות למעלה עליונה גבוהה מן הטבע, על כן כולם לא נתנו כי אם ע"י יסורין.

2. אגרות הראי"ה (אגרת תקנ"ה)

אבל דור של עקבא-דמשיחא הם יוצאים מכלל זה, שהם כדברי תיקוני זוהר "טב מלגאו וביש מלבר". והם "חמורו של משיח" שנאמר עליו "עני ורוכב על חמור", והכוונה: כמו חמור, שמבחוץ יש בו שני סימני טומאה, אם כן הטומאה בולטת בו יותר מבחזיר וגמל וכיוצא בזה, שיש בהם סימן טהרה אחד על כל פנים, ומכל מקום יש בו בפנימיותו ענין קדושה גם כן, שהרי הוא קדוש בבכורה, ועניין מה שהתורה אמרה על זה שם "קדש לי" הוא גדול מאד מאד. וכן הן הנשמות של אותם שהסגולה הישראלית לבדה מתגלה בהם בעקבא דמשיחא, ולהם יש תרופה, אע"פ שיש בהם סירחון גדול, וחושך רב וכבד מאד. אמר על זה רב יוסף: "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה", ורב יוסף- היה דרכו להביט על הפנימיות, ותלה גדולתו בגדולת "ההוא יומא דקא גרים", ואמר על אמו: "איקום מקמי שכינתא דאתיא", ואמר על עצמו: "לא תיתני ענוה, דאיכא אנא", אע"פ שמצד החיצונית נראה הדבר לגאווה חלילה, אבל בעל סגולה נפשית שכמותו, ע"ה, אמר זה בכל מילוי הקדושה והענוה האמיתית, מעין ענוותנותו של אדון הנביאים ע"ה, ותלמידיו הם הולכים בדרכיו.

3. שמונה קבצים (קובץ ח', קנ"ז)

משה רבינו- כולל הוא כל נשמות ישראל מצד התורה, ומשיח- הוא כולל אותם מצד עצמן, מצד מחשבתן של ישראל הקודמת לכל. ומצד הפנימיות- הלא נשמתן של ישראל הוא שורש התורה ופנימיותה, והתורה בשביל ישראל נבראה, על כן "וגבה מאד" נאמר במשיח, גם ממש, ומכל מקום, מצד התגלות התורה- הוא רק קרוב למעלת משה. מצד גדולת ערכה של נשמת משיח הכוללת את עצמיות שורשן של ישראל, אין שום חוצפא יכולה לפגוע בקדושתו, והיא בזה מתעלה מגילוי התורה שהיא צריכה בושה, שהיא היפך החוצפא, כדכתיב במתן תורה "כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ודרשו חז"ל: זו הבושה.

4. עין אי"ה (שבת ב', עמ' 105)

אמר רבי אילעא א"ר שמעון בן לקיש: אומר היה רבי מאיר, תחש שהיה בימי משה- בריה בפני עצמו היה. ישנן מידות קבועות, שראויות הן להיות נקבעות ברושם של קביעות ושל תולדה קיומית, דהיינו שמשורשן יוקחו ענפים גם כן להרחיב עניינן בכל עת ודור. וישנן מידות כאלה, שהן צריכות לשעתן, ואין לקבוע אותן בערך מיני, כי אם בערך אישי, כי המין- הלא הוא קבוע ואינו עובר, ומתרבה ואינו עומד בצמצומו. והנה הרושם של ריבוי הגוונים שבתחש, דמתרגמינן ססגונא, שִׁשְׁשׁ בגוויין הרבה, הוא מתאים עם אותה הנטיה של הכנסת כל הכוחות, גם אותם שהם לעצמם רעים, בבניין האומה הכללית. וזהו דבר מיוחס למשה רבינו ע"ה, שהכניס את הערב רב בכלל האומה, ואע"פ שלא היה הדבר ע"פ הדיבור, כמפורסם בדברי חז"ל, מכל מקום ודאי לא יאונה לצדיק כל אוון. ואם מכאובים רבים הסבו הערב רב בישראל, ותולדותיהם כיוצא בהם- מסבבים צרות רבות ורעות בכל דור ודור, מ"מ ההשלמה הכללית שתבוא באחרית הימים, תתברך גם כן ע"י אותם הכוחות הקשים והשונים, שדווקא ע"י מיוזגם של הערב רב באו לנו. ובהיהפך החושך לאור, יגלה הדבר שגם אותו הרע והסבל היה לטובה, כי העושר של המון כוחות וצביונים שונים, הוא דבר משלים את האומה, אלא מפני שנלקחו ממקום בלתי טהור הנם לקוצים כל זמן שלא נצרפו.